

CULTURA ESPECTACLES

Sobre la fórmula de la bellesa

Del Renaixement ençà, la proporció àuria té una forta presència en l'art

Guardans ja té càrrec a Madrid

El polític de CiU pren possessió de la direcció de l'Institut de la Cinematografia

'Nord' és un viatge cap al futur incert d'alguns perdedors que encara no s'acaben de creure el que els està passant, i continuen trepitjant la seva pròpia destrucció ■ THOMAS AURIN

L'alemany Frank Castorf torna al Teatre Lliure amb 'Nord', el viatge de l'escriptor francès pronazi Louis-Ferdinand Céline per una Europa desolada i sense timó

La caiguda de l'imperi

Teresa Bruna
BARCELONA

En plena festa dels Radicals Lliure, la Sala Fabià Puigserver acull el més radical de tots: Frank Castorf, director artístic del Volksbühne de Berlín (Teatre del Poble) des de la caiguda del Mur, a qui ja hem vist en diferents ocasions a Barcelona, entre d'altres al Fòrum de les Cultures amb *Forever young* i al mateix Lliure la temporada passada amb *Endstation Ameri-*

ka, la seva versió d'*Un tramvia anomenat desig* a ritme de Lou Reed.

La proposta actual és la seva singular manera d'explicar el volum *Nord*, de Louis-Ferdinand Céline, la primera part de la trilogia que l'escriptor francès va escriure sobre la seva fugida i exili de França cap a Alemanya i Dinamarca, quan van començar a anar mal dades per als nazis (1944), de qui era col·laborador convençut. El mateix Castorf dirigeix la compa-

nyia titular del Volksbühne, entre els quals entra i surt la banda Mariahilf, que interpreta música en directe. L'espectacle només es podrà veure demà i dijous i val la pena intentar-ho.

Si la trilogia és el recorregut de Céline per una Europa devastada pels nazis, *Nord* –600 pàgines!– acumula tots els sentiments dels inicis, des de la prepotència de qui encara no es creu el que està passant fins a la desolació que patei-

xen refugiats de tota mena –nazis, letons, romanesos, noruecs...– barrejats amb indigents i cadàvers.

Els personatges envolten un protagonista central, el mateix Céline, convertit en doctor Destouches –aquest és el seu nom de debò–, un metge sense escrúpols que va saltant d'actor en actor "per estalviar que ningú s'hagi de ficar tota l'estona a la pell d'un personatge tan repulsiu", explicava Castorf en ocasió de l'estrena al Festival d'Avinyó 2007. Lili, l'es-

posa de Destouches, una senyora ben vestida que havia estat ballarina; Robert Le Vigan, un actor estrofolari, i l'omnipresent i invisible Bébert, el gat de Céline, a qui en una altra ocasió li va dedicar tot un llibre, componen el quadre protagonista.

Viatge als inferns

Castorf és un mestre del simbolisme i això queda patent durant tot l'espectacle. Un vagó de tren de fusta, dels que t'imagines plens de refugiats, omple l'escenari,

presidit per una cortina de símbols monetaris. Comença l'acció i el tren xoca amb la cortina que, a la vegada, amaga prestatgeries de llibres: és a dir, un segon i ja tenim la cultura i l'economia per terra, d'on no es mouran en tot l'espectacle (3 h), encara que s'hagin de trepitjar i donar patades. Lluny del paisatge desolador i gris que suggereix l'argument, Castorf condueix aquesta baixada als inferns, que arrenca en un hotel de luxe on no hi falta

Sobre aquestes línies, diversos moments de l'espectacle en els quals es pot veure un bocí de la cortina de símbols monetaris, el tren, la desolació, la cultura trepitjada i, sobretot, el tarannà del muntatge ■ FESTIVAL D'AVIGNON / ANNE-CHRISTINE POUJOLAT / THOMAS AURIN

el xampany francès, per una pista plena de color, amb uns actors que canten, ballen, criden, es vesteixen, es despullen i llencen de tot al mobiliari. Una tragèdia burlesca enèrgica i esgarri-fosa, interpretada per uns artistes que tenen present el públic i de tant en tant li parlen, i, sobretot, el renyen si arriba tard.

El viatge avança i la destrucció s'acumula al voltant del tren. Així mostra Castorf, com en un exorcisme, les atrocitats d'una guerra proposada pel seu propi país, la fragilitat d'una Europa que ha perdut el timó i la complexitat de l'ésser humà, que sobreviu sorprendentment a l'impossible.

Amb tot, no hi ha cap escena que fereixi sensibilitats: el simbolisme de Castorf sap tocar els sentiments de l'espectador amb les emocions que desprenen els actors. I quan frega el dantesco, apareix la banda de música a refrescar el públic. Absent de tot

La novel·la

La petita música d'un autor menyspreable

Louis-Ferdinand Céline (1894-1961) és l'escriptor francès més controvertit del segle XX. Antisemita radical, racista fins al moll de l'os, es declarava admirador de Hitler. Va ser l'home de lletres que més a prop va estar dels nazis durant l'ocupació de França en la Segona Guerra Mundial. Això el va obligar a fugir del seu país el 14 de juny del 1944 -pocs dies després del desembarcament de Normandia- per dirigir-se a Alemanya. Aquí comença *Nord*, una gran novel·la d'un home menyspreable que recorre els territoris del Reich en flames.

La seva personalitat no ens ha d'encegar a l'hora de

valorar una obra de grans dimensions, pedra angular d'una trilogia -amb *D'un castell a l'altre* i *Rigodon*- en què explica el seu periple per Alemanya i Dinamarca, on va estar cinc anys i mig reclòs -un i mig a la presó i quatre en un sanatori-. Tornaria a França el 1951.

A *Nord*, l'escriptor adopta la posició de cronista i ens narra el seu trajecte des de Baden-Baden fins a Kraenzlin (Zornhof a la novel·la) tot passant per Berlín. L'acompanyen la seva dona Lili, el seu gat Bébert i l'actor Le Vigan. Com a *Viatge al final de la nit*, Céline desplega tot el seu potencial revolucionari, literàriament parlant. Experimenta amb el ritme i la sonoritat en allò que ell anomenava la "petita música". Una delícia.

Andreu Gomila

el que l'envolta, el gat Bébert, a qui no li falta en cap moment, per colpidor que sigui, el platet per llepar-se els bigotis, s'acaba presentant al públic en un simbolisme preciós.

Els vents de l'Est

Frank Castorf (Berlín Est, 1951) va ser, des de ben jove, un dels *enfants terribles* dels escenaris de la República Democràtica Alemanya, perquè es va entestar a fer teatre polític. Això li va costar el desterrament de Berlín per retirar-lo a poblets fronterers amb Polònia, per desdibuixar-lo. Però això no li va impedir crear estil i dirigir diversos autors al seu gust, entre ells Heiner Müller. Castorf va aconseguir convertir-se en referent de l'avantguarda escènica i, en caure el Mur, va passar a dirigir el Volksbühne, des d'on ha rebut nombrosos premis, sense perdre ni un gram de la seva actitud rebel, punyent, independent. ■

Tortell Poltrona porta tres dècades i mitja fent riure els nens, el seu públic predilecte ■ ANDRÉ FOSSAT

El Circ Cric proposa un muntatge commemoratiu i també Cabaret Coluche

Tortell, 35 anys fent el pallasso

T.B.
BARCELONA

El recorregut de Tortell Poltrona com a pallasso surt de l'àmbit català. Compromès i enamorat de la seva feina, és un dels millors pallasos del món, on se'l coneix per la seva actitud a Pallasos sense Fronteres. Ja fa 35 anys que treballa "amb cartell" i ho celebra oferint l'espectacle *35 anys fent el pallasso!!*, creació construïda amb alguns números de tota la vida, d'altres que ja no feia i "coses que encara no he fet i vull fer". En aquest apartat ha avançat, sense revelar gaire cosa, que hi haurà un cànon de Mozart i el trapezi gran volant: "Em fascina, només per poder-lo fer vam crear la carpa més gran!", diu. L'espectacle s'estrenarà l'1 de maig i es podrà veure cada dissabte (18 h) i diumenge (11.30 h) fins al 26 de juliol a la Carpa del Circ Cric a Sant Esteve de Palautordera, al bell mig del Parc Natural del Montseny. S'enriqueix, naturalment, amb la seva *partenaire* durant aquests anys, la Srta. Titat, la pallasca blanca, a més d'unes filmacions que havia fet el seu pare, dels inicis, des d'on es pot repassar la seva trajectòria.

Aquesta no és, però, l'única cosa que han preparat. El Cabaret Coluche, que va tenir la primera temporada la tardor passada, torna amb un cartell molt atractiu. El mateix 1 de maig, Pepe Viyuela porta *Encerrona*, una reflexió sobre la quotidianitat des de la perspectiva del pallasso. Aquesta és una proposta per als divendres (21 h), que s'allarga fins a primers de juny i compta amb el Circo de la Sombra, Claret Clown (premi Sabatot Alegre 2008 i premi Fad-Sebastià Gasch 2008), l'extrafolari concert dels brasilers Teatro de Anônimo i el Match de Pallasos, que consisteix en dos bàndols de pallasos que s'enfronten i acaben interpretant les peticions del públic. Marcel Escolano, de Los Galindos, intervé com a Mestre de Cerimònies dels espectacles.

El Cabaret Coluche porta aquest nom en record al rebel pallasso francès que va presentar-se a les eleccions per a president de la República. "Quan puguem, farem una altra funció els dijous i li posarem Cabaret Rubianes, perquè ell va fer riure molt els nens allà on va anar", diu Poltrona. Les entrades es poden reservar a través de www.circocric.com ■